

מדריך להוראת ספר יהושע

שיעור פתיחה לספר יהושע

יהושע

המחנך: אנו עומדים להתחיל לא רק ספר חדש אלא גם חלק חדש בדברי ה' לישראל, את ספרי הנביאים. ספר יהושע הוא הספר הראשון מסוג זה. שמו של יהושע ידוע לרבים מכם, אף אם אתם צעירים. נאסוף לנו את כל הידיעות האלה, ונרשמו. מי מתחיל? ראשית כל מספר שמות, שכולכם כבר למדתם.

הערה למחנך: לרוב מתחילים בלימוד נביאים לפני שסיימו חמשת חומשי תורה. לזה יש לשים לב יפה במשך כל הלימוד, כפי שידגש להלן.

תלמיד: למדנו כי יהושע היה האיש שמשה אמר לו לבחור אנשים ולהילחם בעמלק בצאת ישראל ממצרים (שמות יז ט).

הערה למחנך: אם לא יימצא תלמיד שיענה לשאלה זו, נסה להשיג את התשובה בעזרת שאלות קלות יותר, כגון: בספר יהושע נלמד על מלחמות. היכן כתוב בתורה על המלחמה הראשונה של עם ישראל.

או: מי הוא העם שבני ישראל נאלצו להילחם בו בצאתם ממצרים? מי האיש שעמד בראש העם?

המחנך: טוב מאד. אשמח מאד אם יימצא מי שזוכר איזה תואר נאמר שם על יהושע? אם לא, עיינו בחומש אולי תמצאו.

תלמיד אחד: הסתכלתי בסוף פרשת בשלח ולא נזכר שם שום תואר.

תלמיד שני: ואני מצאתי בפרשת "כי תשא" (לג, יא) כי הוא נקרא בשם "נער", כתוב שם "ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל".

תלמיד שלישי: האם נער עמד בראש הצבא של ישראל שנלחם בעמלק?

המחנך: מצוין, יש לנו עתה צרור ידיעות על יהושע. עתה אסביר לכם קצת את הענין.

במלה "נער" אנו קוראים לצעיר בן 8-18 בערך וכן הוא גם בתורה במקומות רבים. אולם, זהו גם תואר לאדם המשמש בתפקיד של נער ועושה כל מיני שליחויות לאנשים מבוגרים (רמב"ן שם). יהושע היה איש כזה למשה עוד במצרים, אף כי היה מבוגר. משה רבינו ידע כי

בני

ישראל יצטרכו גם להילחם. על כן, כנראה, יעץ ליהושע שיכין את עצמו לעמוד בראש צבא. כאשר בא עמלק להילחם, הוא ציווה ליהושע לאסוף אנשים היודעים להילחם ויהושע עשה כן.

כאשר עלה משה להר סיני לקבל את התורה, לקח אתו את יהושע שישב ליד ההר ויתכונן להיות ממלא מקומו, כמו שהיה באמת. יהושע היה כל הזמן עם משה ועשה בשבילו את כל מה שהיה צריך, כדי שלא להחסיר אף רגע מלהיות אתו. תראו איך הוא נקרא בתחילת ספר יהושע.

תלמיד: משרת משה.

המחנך: נכון. זה תואר דומה לתואר נער, אין ליהושע דבר משל עצמו. הכל בא למשה מידי ה' וליהושע מידי משה. הוא רק שירת את משה, כאשר משה אמר לו לעשות כן.

בתואר "משרת" הוא נקרא גם בתורה (שמות כד יג), כאשר באמת היה אך משרתו של משה וגם כאן כאשר הוסמך על ידי משה לעמוד במקומו.

שמו נזכר לראשונה בתורה כשמשה ציווהו להילחם בעמלק. כשתלמדו ספר במדבר תראו את יהושע גם בתפקידים אחרים (הוא היה בין המרגלים, כמסופר בחומש במדבר יג, טז). אחר כך תלמדו כי ה' ציווה למשה למסור ליהושע את הנהגת ישראל (במדבר כז יח).

יהושע כתב בספר את הדברים שראוי היה לכתוב אותם ללמד לדורות על כיבוש הארץ. יהושע היה נביא גדול ואת ספרו כתב כפי שנאמר לו בנבואה מאת ה'.

יהושע היה משבט אפרים (במדבר יג ח). אולי יש מי שהוא מכם שיודע מה ניבא יעקב אבינו על יהושע בזמן שבירך את אפרים.

הערה: כאשר לומדים את ספר יהושע בפעם הראשונה בבית הספר היסודי, בדרך כלל לא ידעו התלמידים לענות לשאלה זו. המחנך יקדים שאלות קלות יותר: א. מה אתם זוכרים על הברכה שבירך יעקב את מנשה ואפרים? ב. מי מהם היה הבכור? ג. למה שם יעקב את יד ימינו על ראש אפרים? כתוצאה משאלות אלה בודאי תתקבל התשובה הנכונה.

תלמיד: הוא אמר כי מזרעו יצא איש ששמו יתפרסם בכל העולם (בראשית מח, ט).

המחנך: נכון, זה היה יהושע שעל גדולתו תלמדו בספר זה. הוא היה הפאר של שבט אפרים ואות על יכולתו הגדולה של שבט זה שבעתיד ירד מאד ונזכר רבות לגנאי בנבואה. הוא חי לפני יותר משלשת אלפים שנה. תרשמו את הזמן שבו הוא נעמד בראש ישראל. זה היה בשנת 2489 (ב' אלפים תפ"ט) לפני מנין ישראל. לפי מנין האומות 1272.